

Praca na konkurs

„Ad fontes! Odkrywamy tajemnice Kalisza i regionu kaliskiego”

Kultura ludowa w powiecie kaliskim – cz. VI

Autorki

Amelia Biernacik

Agata Głąb

Alicja Langa

Opiekun

Alicja Krajewska

Szkoła Podstawowa w Brzezinach

W Przystajni

nad Prosną

Przystajnia - budynek szkoły

Budynek Szkoły Podstawowej w Przystajni w 1938 r.

W latach 1926-1927 wzniesiono duży, drewniany budynek szkoły podstawowej. Zbudowany został na planie litery L. W części mieszkalnej dla nauczycieli częściowo zagospodarowano strych. Szkoła prowadziła działalność do 1999 r.

Przystajnia - budynek szkoły

**Stąd co roku
21 marca
uczniowie
wyruszali
z nauczycielami,
aby topić
Marzannę**

Budynek szkolny w 2018 roku

Przystajnia - pochód z Marzanną

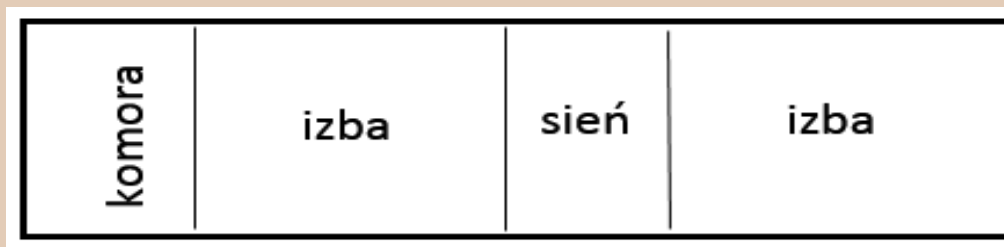
Wesołym pochodem wędrowali przez wieś, spoglądając z lewej strony na dolinę Proсны.

Przystajnia - pochod z Marzanna

Dwoje drzwi wejściowych
umieszczone w obu dłuższych
ścianach (sień przelotowa)

Chałupa szerokofrontowa
z jednotraktowym układem
pomieszczeń

Pozdrawiali mieszkańców - niektórzy mieszkali w drewnianych domach.

Przystajnia – pochod z Marzanna

Niektóre domy zachowały się do dzisiaj.

Przystajnia - pochod z Marzanna

**Uczniowie mijali też
ostatni drewniany dom
pokryty strzechą
(obecnie nieistniejący)**

Przystajnia – pochód z Marzanna

Krzyż tzw. jubileuszowy postawiony w 1933 r. uznanym za Rok Odkupienia (obecnie odnowiony).

Mijali krzyż i kapliczkę.

Kapliczka skrzynkowa powstała w okresie międzywojennym jako wotum błagalne o życie dzieci.

Przystajnia - pochód z Marzanna

Wreszcie docierali nad Prosnę, wchodzili na most (obecnie rozebrany).

Przystajnia - pochód z Marzanną

Podpalali Marzannę i wrzucali do rzeki, żeby zima popłynęła do morza, a nadeszła wiosna.

Przystajnia - pochod z Marzanna

Życzono Marzannie jak nagorzej...

„Zgin , przepadnij
i nie wracaj do nas,
na przyjście wiosny
otwórzemy ramiona”

„Płyni sobie Marzanno
szumiącym potokiem
nad morza szerokie
nad morza głębokie”

Fragmenty z „Kroniki szkolnej”

Przystajnia - pochod z Marzanna

Dwór w Przystajni spalony w 1939 r.
(zdjęcie z okresu międzywojennego
[w:] Garliński J., Świat mojej pamięci)

**W drodze powrotnej wstępowali do parku podworskiego
z wiekowymi dębami.**

Przystajnia – pochod z Marzanną

Przed wejściem do parku zatrzymali się przy figurze Matki Boskiej Lourdskiej z 1898 r. ufundowanej przez właścicieli majątku w Przystajni. Przy tej figurze oraz przy kapliczkach i krzyżach mieszkańcy spotykali się w maju, aby odprawiać „majowe” - śpiewać pieśni Maryjne i odmawiać litanie.

Przystajnia – pochod z Marzanna

Teraz przychodził czas na opowiadanie o tym, że w parku straszy...

Przystajnia – pochód z Marzanną

Krzyż na wiekowym dębie
na skraju dawnego parku

Szczególnie wiele opowieści krąży o „dębie z krzyżem”. Pani Helena Orłowska (dyrektorka szkoły) wspominała o legendzie, że sam Bolesław Krzywousty krzyż na dębie zawiesił, gdy urządził tu sobie przystanek.

Inna z wersji opowiada o Cygance, która ukryła w drzewie zabite dziecko. Umocowano więc krzyż, bo „straszyło”.

Przystajnia 2023 r. – tradycje wciąż żywe

Fot. Krzysztof Potemkowski

Wyjątkowa sceneria rzeki Prosnicy i jej otoczenia były doskonałym tłem do odegrania scen przypominających, co działo się w regionie kaliskim i jak wyglądało życie na granicy w okresie Powstania Styczniowego.

Rekonstrukcja zgromadziła wielu mieszkańców.

Przystajnia 2023 r. - rekonstrukcja

Obok grup rekonstrukcyjnych wystąpili okoliczni mieszkańcy i zespół śpiewaczy „Brzezinianki”.

Fot. Krzysztof Potemkowski

Przystajnia 2023 r. - rekonstrukcja

Fot. Krzysztof Potemkowski

Na pewien czas mieszkańcy wrócili do dawnej epoki.

Przystajnia 2023 r. – wielkie pranie - rekonstrukcja

Jedną ze scen było pranie pościeli w Prośnie.

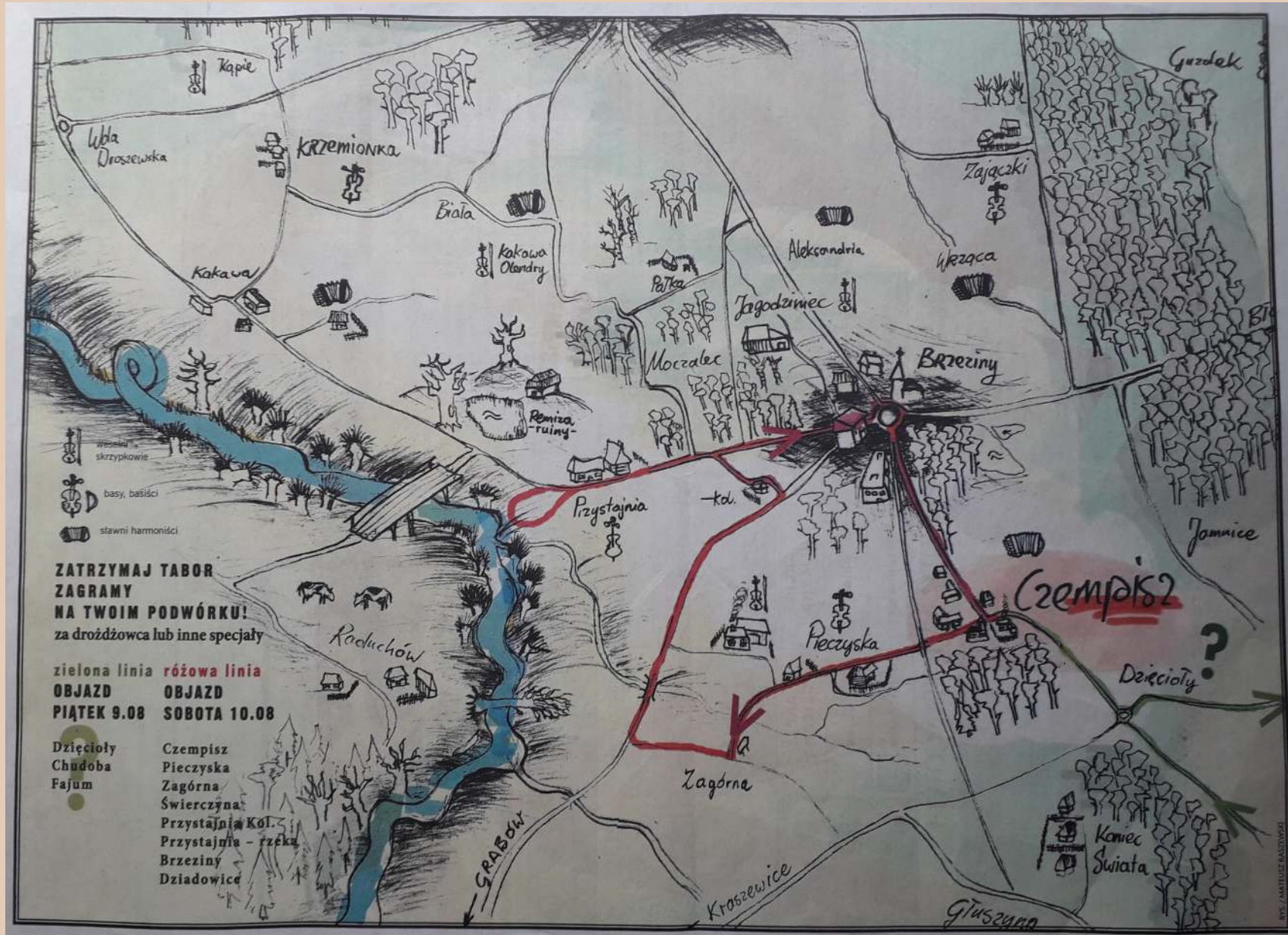
Fot. Krzysztof Potemkowski

Nad Prosną

W Prośnie kobiety moczyły też len. Obecnie w tym miejscu zatrzymują się rowerzyści, aby odpocząć i jechać dalej ... z biegiem Proсны.

Przystajnia - Tabor Kaliski

Przystajnia
znalazła się na
romantycznej
drodze wozami
szlakiem
znamienitych
muzykantów
Gminy Brzeziny.

Źródło: Wieść Gminna,
nr 2 2024

Przystajnia 2023 r. - Tabor Kaliski

**„Jedziemy
i gramy kawałki
po mistrzach
z odwiedzanych
miejsc.”**

Przystajnia 2023 r. - Tabor Kaliski

„Przystanek w bindudze na Prośnie zamienił się w wielką potańcówkę, nurt porywał stopy, a my tańczyliśmy w wirach meandrującej rzeki.”

Fot. Mariusz Cieszewski

Źródła informacji

1. Garliński Józef, Świat mojej pamięci, 1992
2. Jabłońska – Ważny Anna, Klejnoty pejzażu Ziemi Kaliskiej, Kalisz 2008.
3. Kronika szkolna (kronika byłej Szkoły Podstawowej w Przystajni)
4. Małecki Marek, Dzieje obszaru gminy Brzeziny w powiecie kaliskim, Kalisz 2012.
5. Wieść Gminna, nr 2 2024 (wydawca: Kulturalny Ruch Oporu)
6. <https://calisia.pl/wielkie-pranie-i-przemyt-nad-prosna-kolejna-rekonstrukcja-za-nami,62980>
7. <https://muzykatradycyjna.pl/do-czytania/jedziemy-kaliska-szkola-tradycji/>

Źródła fotografii:

Krzysztof Potemkowski (zdjęcia z rekonstrukcji)

Mariusz Cieszewski

Archiwalne: z „Kroniki szkolnej”

Pozostałe: Alicja Krajewska

